

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 03/03/2024 10:19
Sayı: E-120.07.03-1392012
100
TÜRKİYE CUMHURİYETİNİN YÜZÜNCÜ YILI

7/6664
9K 58

ACELE

Sayı : E-72079556-610-10532957

Konu : Soru Önergeleri (7/6664)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 06.12.2023 tarihli ve 1337139 sayılı yazınız.

İlgi yazı ekinde alınan İstanbul Milletvekili Sayın Cengiz ÇİÇEK tarafından Bakanlığımıza yöneltilen 7/6664 Esas Numaralı yazılı soru önergesine, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99 uncu maddesi uyarınca hazırlanan cevabi yazımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahinur ÖZDEMİR GÖKTAŞ
Bakan

Ek: 7/6664 Cevap Metni (3 Sayfa)

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Doğrulama Kodu: A5B94824-6279-4998-B724-F921DD8DD677

Doğrulama Adresi: <https://www.turkiye.gov.tr/ashb-ebys>

Eskişehir Yolu Söğütözü Mah. 2177. Sk. No:10/A Pk: 06510 Çankaya/ ANKARA

KEP Adresi : ashb@hs01.kep.tr

Bilgi için: Aynur İLHAN ÇAK

Sosyal Çalışmacı

Telefon No: (312) 705 73 30

**İstanbul Milletvekili Sayın Cengiz ÇİÇEK'e Ait 7/6664 Esas Numaralı Yazılı Soru
Önergesine İlişkin Cevap Metni**

Bakanlığımız engelli bireyler ve ailelerinin güçlendirilmesi ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi amacıyla çalışmalar yürütmekte, engelli bireylerin istihdamına ve toplumsal hayata etkin olarak katılımına büyük önem vermektedir.

Soru önergesinde bahsi geçen vaka ile ilgili olarak; meydana gelen olay sonrasında sağ olarak kurtulan 3 yaşındaki otizm spektrum bozukluğu olan çocuk koruma altına alınarak durumuna uygun kuruluşa yerleştirilmiştir.

Söz konusu olayda fail tutuklanmış olup Ankara Batı Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından soruşturma süreci devam etmektedir. Bakanlığımız avukatları tarafından soruşturma süreci takip edilmektedir.

Dünyada ve ülkemizde her geçen gün hızla artmaya devam eden otizm, gelişimsel bir farklılığı ifade etmektedir. Bakanlığımız engellilik konusunda odak kurum olarak dünyadaki ve ülkemizdeki güncel gelişmeleri takip ederek otizm spektrum bozukluğu (OSB)'nin her bireyde farklı seyreden özelliklerinin, OSB olan bireylerin ve ailelerin ihtiyaçlarının farkında olarak çalışmalarını yürütmektedir. Otizm spektrum bozukluğu konusundaki çalışmalar; "hak temelli" hizmet anlayışı esas alınarak; rolü, fikri ve sorumluluğu olan tüm tarafların katkılarıyla otizmlili bireylerin çalışma hayatına ve toplumsal hayata dâhil olmalarını temin edecek faaliyetleri hayata geçirmeye yönelik devam etmektedir.

Bakanlığımız engelli bireylerin eğitime, istihdama ve sosyal yaşama katılımlarında insan odaklı ve hak temelli bir yaklaşımı benimsemektedir. Otizm spektrum bozukluğu (OSB) da dahil olmak üzere engelli bireylerin hakları, başta Anayasamız olmak üzere ulusal ve uluslararası mevzuatla güvence altına alınmıştır.

Engellilerin eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci toplum olma vizyonu; engellilerin toplumsal yaşamın tüm alanlarına ayrımcılığa uğramaksızın tam ve etkin bir şekilde katılımını sağlamak, ülkemizin engellilik alanındaki temel politikasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda engellilerin, eşit vatandaşlar olarak potansiyellerini gerçekleştirebildikleri içermeci bir toplum inşa etmek hedefiyle 2030 Engelsiz Vizyon politika Belgesi yayımlanmıştır.

Otizmlili bireye sahip ailelerin ve otizmlili bireylerin artan ihtiyaçlarını ve çeşitlenen taleplerini ayrımcılığa uğramadan karşılamak üzere, otizmlili birey ve ailelerinin yaşam kalitesini arttırmak, ailelere destek vermek, sistemli ve nitelikli bakım hizmetlerinin sunulabilmesini sağlamak amacıyla uygun politikaların geliştirilmesine yönelik 6 ana başlık ve 26 tedbirden oluşan "Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireylere Yönelik Ulusal Eylem Planı (2016-2019)" Bakanlığımız koordinasyonunda ilgili kurumların katılımıyla hayata geçirilmiş ve 3 yıl süre ile uygulanmıştır.

Söz konusu, I. Eylem Planında; Farkındalık Çalışmaları ve Kurumlar Arası İşbirliği, Erken Tanı, Tedavi ve Müdahale Zincirinin Kurulması, Ailelere Yönelik Hizmetlerin Geliştirilmesi, Eğitsel Değerlendirme, Özel Eğitim, Destek Eğitim ve Rehabilitasyon Hizmetlerinin Geliştirilmesi, İstihdam Süreçleri ve Çalışma Hayatı, Sosyal Hizmet, Sosyal Yardım ve Toplumsal Yaşama Katılım ile ilgili 26 tedbir yer almıştır.

Bu kapsamda;

- Otizm, tarama ve takip programları geliştirilmiş ve erken eğitime erişim sağlanmış,
- Kamu hastaneleri bünyesindeki çocuk ve ergen ruh sağlığı kliniklerinde otizm alanında hizmet veren multidisipliner birimler kurulmaya başlanmış,
- Otizm farkındalık etkinlikleri ile toplumun tüm kesimlerinde algı ve farkındalık oluşturulmasında önemli aşamalar kaydedilmiş,
- OSB olan bireylere özgü okullardaki ders programları sayısı ve içeriği artmış, eğitim materyal setleri hazırlanmış,
- Okullarda sınıf içi ve sınıf dışı ders ve etkinliklerde OSB olan öğrencilere destek olması için “Kolaylaştırıcı Kişi” uygulaması başlanmış,
- OSB olan akademisyen yetiştirmek amacıyla bazı üniversitelerimizde OSB yüksek lisans programları açılmış,
- Üniversiteler bünyesinde açılan Otizm Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezleri’nin sayısı artmış,
- Yatılı ve gündüzlü bakım hizmetlerinde, ihtisaslaşmış otizm bakım merkezleri açılmaya başlanmıştır.

2023 yılında otizmli bireylere yönelik politika ve hizmet üreten kurum ve kuruluşların sorumluluğunu içeren çok paydaşlı bir yapıya sahip, ulusal düzeyde, ilgili kurum ve kuruluşların iş birliğiyle yapılması, program ve model önerilerinin bütüncül olarak değerlendirilmesi, bu alandaki hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli, erişilebilir, kapsamlı ve sürdürülebilir olmasının sağlanması amacıyla çok boyutlu ve kapsamlı hedefleri içeren II. Otizm Eylem Planı 2 Nisan 2023 tarihinde kamuoyu ile paylaşılmıştır.

II. Eylem Planında, bireylerin bütünleştirilmiş ortamlarda ayrımcılığa uğramadan toplumsal hayata katılımlarını teşvik etmek, ulusal ve uluslararası mevzuatı etkin uygulamayı temel yaklaşım haline getirmek, merkezi ve yerel düzeyde hizmet sunumunu iyileştirmek, çocuk yaştan itibaren otizm spektrum bozukluğu olan bireylere yönelik tutumları ve davranış kalıplarını dönüştürmek amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan otizmli bireyler başta olmak üzere öncelikle bireyin bulundukları ortamda güvenli bir şekilde bağımsız yaşayabilmeleri için durumlarına uygun olarak gerekli psikososyal destek ve bakım hizmetleri sunulmaktadır.

Bakanlığımıza bağlı engelli bakım rehabilitasyon ve aile danışma merkezlerinde tüm ihtiyaçlar ücretsiz olarak karşılanmaktadır. Bakanlığımızca aile odaklı sosyal hizmet politikaları doğrultusunda geliştirilen engelli bireylere yönelik bakım hizmetlerinden otizm spektrum bozukluğuna sahip bireyler de faydalanmaktadır.

Ayrıca gündüz bakım, rehabilitasyon ve aile danışma merkezleri hizmetinden de tüm engelli vatandaşlarımız (otizmli bireyler de dahil olmak üzere) yararlanmaktadır.

Sosyal devlet olma anlayışıyla otizm spektrum bozukluğu olan bireyler de dahil olmak üzere engelli vatandaşlarımıza yönelik hizmet ve destekler sunulmaktadır. Bu kapsamda, tıbbi tanılama ve sağlık hizmetleri, eğitsel değerlendirme ve özel eğitim hizmetleri, bakım hizmetleri, sosyal yardımlar, çalışma hayatına katılma konusunda kolaylık ve teşvikler, çeşitli sosyal haklar, indirimler ve muafiyetler sağlanmaktadır.

İl Müdürlüklerimize yapılan başvuru sonucunda düzenlenen engelli kimlik kartı ile engelliler için çeşitli ayrıcalıklar sunulmakta ve engelliler, çeşitli hizmetlerden (seyahat, sinema, tiyatro gibi sanatsal faaliyetler ile müze girişi vb.) indirimli olarak yararlanmaktadır.

Engel oranı % 40 ve üzeri olan engelliler ile onlara refakat eden yakınları demiryolları ve denizyollarının şehir içi ve şehirlerarası hatlarından; belediyelere, belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ait şehir içi toplu taşıma hizmetlerinden ücretsiz yararlanmaktadır. Bu kapsamda, Bakanlığımız tarafından belediyeler aracılığıyla belediyeler tarafından kurulan şirketlere, birlik, müessese ve işletmelere veya belediyeler tarafından yetki verilen özel şahıs ya da şirketlere ücretsiz seyahat kapsamında gelir desteği sağlanmaktadır.

Otizm spektrum bozukluğuna sahip gençlerimize yönelik destekli istihdam ve korumalı işyerleri uygulaması ile de birçok proje ve program hayata geçirilmektedir. Otizmlı bireyler için kamu kurumları, sivil toplum kuruluşları, belediyeler ve üniversitelerin katılımıyla uyguladığımız politikalarda otizm bir sorun değil farklılık olarak görülmektedir.

Hak temelli, aile odaklı ve bütünleşik bakım modeli kapsamında yürütülen, engelli ve yaşlı bireylerin bakım ihtiyaçlarını onların yaşam koşullarını değiştirmeden alıştıkları ortam ve konforda sunmak düşüncesiyle yola çıkılan hizmetler çerçevesinde 2006 yılında Bakanlığımız tarafından başlatılmıştır.

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununa dayalı olarak yürütülen evde bakım yardımı uygulaması ile evde ağır engelli/ tam bağımlı durumdaki engelli bireye bakmak isteyen yakınları ve akrabaları ekonomik olarak desteklenmekte ve yanı sıra sunulan psikososyal destek sayesinde toplumla bütünleşmeleri sağlanmaktadır. Evde bakım yardımından yararlanmak için haneye giren her türlü gelir toplamının kişi başına asgari ücretin 2/3' ünden az olması ve engelli bireyin aldığı sağlık raporu sonucuna göre ağır engelli/ tam bağımlı olduğunu belgelendirmesi gerekmektedir. Otizm gibi özel gereksinimi olan çocuklarda ise sağlık kurulu raporunda "Çok İleri Düzeyde Özel Koşul Gereksinimi Var (ÇÖGV)" veya "Belirgin Özel Koşul Gereksinimi Var (BÖGV)" veya "Özel Koşul Gereksinimi Var (ÖKGV)" ibarelerinin bulunması gerekmektedir. Bu şartları taşıyan özel gereksinimli birey ve bakım veren kişi ikamet ettikleri hanede ziyaret edildikten ve yaşadıkları koşullar değerlendirildikten sonra ihtiyaçların sağlıklı şekilde karşılanabileceği kanaati olduğu takdirde yardımdan yararlanmaktadırlar. Bu bağlamda 2024 Şubat ayı itibarıyla 104.449 otizmlı birey evde bakım yardımından faydalanmaktadır.